د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

شلورم ټولګی

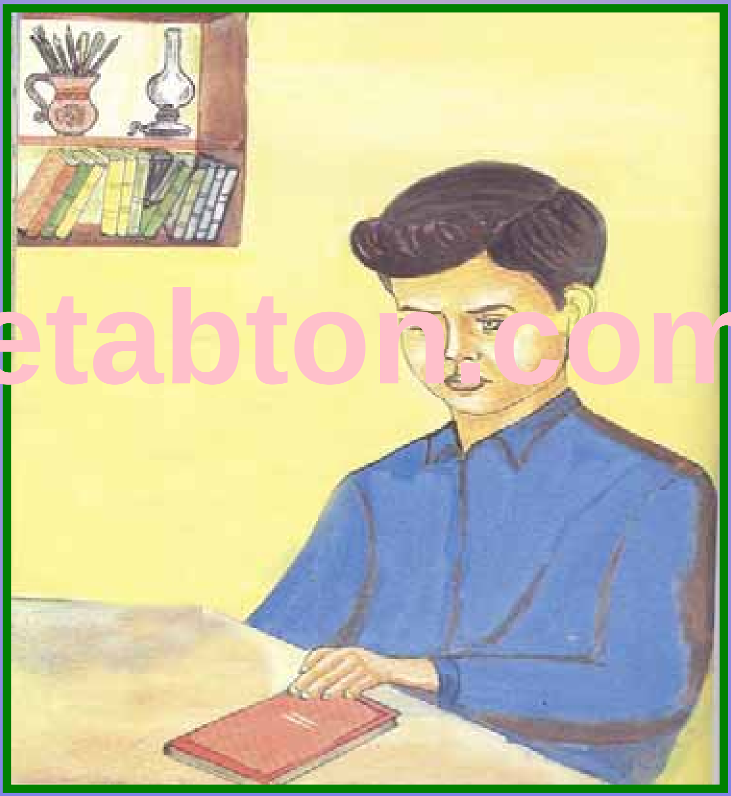

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

څلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرګو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارټمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د پیارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورګران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنګي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین. دکمېټې رئیس

_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.

_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی   دا عزت د هـــر افغان دی
کور د سولې کور د تورې   هر بچي یې قهرمـــان دی
دا وطن د ټولو کـور دی   د بلوڅـــو د ازبکـــو
د پښتـــون او هزاره وو   د ترکمنـــو د تاجکـــو
ورسره عرب، ګوجـــر دي   پامیـــریان، نورستانیـــان
براهوي دي، قزلباش دي   هم ایمـــاق، هم پشـه یان
دا هیـــواد به تل ځلیږي   لکـــه لمـــر پر شنه آسمـان
په سینـــه کې د آسیـــا به   لکـــه زړه وي جـــاویدان
نوم د حق مودی رهبـــر   وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او درونند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ		عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱		د ډېرو سکاره	۲۸
نعت	۳		د تمباکو زیانونه	۳۰
د علم زده کړه	۵		نوکانو ته پاملرنه	۳۲
انسان	۷		حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
بې پروایي	۹		ګلان	۳۶
ملالۍ	۱۱		د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
کیسه	۱۴		راډیو	۴۰
د لمر ارزښت	۱۶		د ژرندو ډولونه	۴۲
اوښ خبرې کوي	۱۸		کاغذ او ګټې یې	۴۴
بحري حیوانات	۲۰		د لویانو خبرې	۴۶
میرویس نیکه	۲۲		سپینه ادې	۴۸
د کور پاک ساتل	۲۴		جرګه	۵۰
د ځنګلونو ګټې	۲۶		کیسۍ	۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵٦
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	٦۰
خواږه شيان	٦۲
زموږ ورځني خواړه	٦۴
ربښتيا ويل	٦٦
سخاوت	٦۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نيکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښيګڼې	۸۷
د ناروغۍ ليک	۸۹
د اړتيا ليک	۹۱
څه چې وايې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کليوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمير	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

ښوونځي ته ښه راغلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي د کتابونو د ساتلو وړتيا پيدا او په دې و پوهيږي چې د لوستلو او ليکلو څخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د بريالیتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پيل وکړو څه بايد ووايو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټولګي د پيل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ننوتل او د سلام په اچولو سره په خپلو ځايونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: ګرانو زده کوونکو ! ښوونځي ته ښه راغلاست، خوشحاله يم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کوښښ وکړئ ترڅو بريالي شئ. بيا يې له دوی څخه هيله وکړه چې تختې ته وګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟

زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوی دی ښوونکي وويل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته يې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ د خپلو کارونو لکه د درسونو لوستل ، ليکل، ډوډۍ خوړل او داسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پيل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پيل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پيل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته يې د ښوونځي د ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو دوی ته وو يشل او ويې ويل: يوه خبره مو هېره نشي هغه دا چې خپل کتابونه ښه وساتئ چې خيرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې لومړی د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، دوډۍ خوړل او داسې نورښه کارونه د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو باندې پيل کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې له يو بل سره د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله خبرې وکړي او بيا دې هر زده کوونکی د ټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله دې لنډې خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملو سره وکاروي.
زيار(کوښښ)، پيل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي د پيل.......... وه.
زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه..........دي ؟
- ټولو په يو غږ ځواب ورکړ، چې .... ليکل شوي دي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوې کلمې يې په جملو کې وکارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره ډېر ثواب لري او بريالتوب مو په برخه کيږي.

کورنۍ دنده:
زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په څو کرښو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: د پیغمبر ستاینه او د دغه نظم سم لوستل او د نویو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پوښتني:

- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهېږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا　　پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا
کل جهان د محمد په نوم پیدا شو　　محمد دی د تمام جهان پیشوا
نبوت پر محمد باندې تمام شو　　نه شته پس له محمده انبیا
که صورت یې آخرین دی پیدا شوی　　په معنا کې اولین دی ترهر چا
محمد د گمراهانو رهنما دی　　محمد دی د ړندو د لاس عصا
که ړناده پیروي د محمد ده　　گڼه نه شته په جهان بله ړنا
محمد د بېچاره و چاره گردی　　محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه گڼه بېشکه چې بنده دی
نوریې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه، دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.

۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نورو ته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ ولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه يې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هوښیار او عالم ملګری ده ته پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګري ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ يې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه يې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زیاتو برخو کې ورڅخه خلک ګټه اخلي. دانومیالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

بنوونکي ته لاربنوونه:

- ښوونکی دې دلوست عنوان په تخته ولیکي .
- ښوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې دهر ګروپ څخه یو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

٢. د لاندې جملو تش ځایونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوریحان البیروني ناروغ، پوښتنه، را پاتې

دابه بهتره وي چې.................. مرشم.
له خپل ملګري څخه یې ....وکړه.
ددې موضوع .... به تاته څه ضروري شی نه وي .
دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوڅخه ترګوره فرض.........
داسپین ږیری.................... دی.
چې ډېر علمي آثارله ده څخه .... دي.

٣. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
جوړ ، روغ، علم، پوهه

٤. پوښتنې:
- ابوریحان البیروني له خپل ملګري څخه دڅه شي پوښتنه وکړه اوهغه څه ورته وویل ؟
- محمد (صلی الله علیه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله څه فرمایلي دي ؟
- د ابوریحان البیروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نمونه یې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت ویوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .
علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، ليکل د انسان دارزښت اواهميت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آيا ويلی شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ څه توپير دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او ليکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د يو عقل لرونکي موجود په توګه پيدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او ليکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وايو چې انسان يو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر نېک ښايسته صورت او جوړښت سره پيدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ځارويو او ژويو فضيلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ځارويو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.
- آيا انسان کولی شي چې دهوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آيا انسان کولی شي چې د کب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آيا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وي کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شيان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښيګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي.

٢. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله يو د بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د انسان او حيوان د توپير په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

٣. زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان او حيوان د توپير په هکله څو جملې وليکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

ځارويو: حيواناتو

ذکاوت: هوښيارتيا

فضيلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حيوان د توپير په هکله جملې ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې دانسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

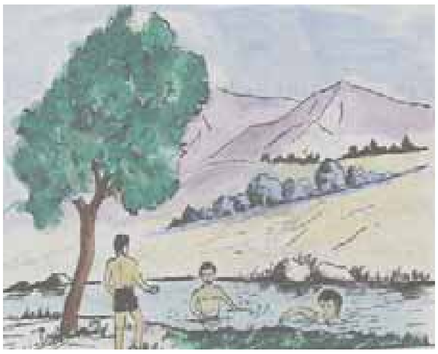

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکردلامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سرې په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دی له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډۍ و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دکليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو پو تکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وا يستل اوپه لامبو وهلو يې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګورې چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.
هغوی دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . خو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. کله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورته ولاړ نودشپې ورباندې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېر خپه وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله ګاللو څخه ځو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو لـه پاره کورتـه ورغلل. هغـه ډېر ډنګرشـوی و. ورېښمين او نـور ټولګيوالـو يـې وروستـه لـه روغبړ څخـه هغـه تـه وويـل: وروره! دا نـاروغي سـتادبې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکلـه پـه ناولو اوبوکې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واو رېدې لـه ځان سره يې ژمنه و کړه چې بيابه هېڅکله په چټلو او نا پاکو او بوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. متن دې په ګروپونوکې په لوړآواز ولولي.
٢. د متن مطلب دې دکيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
٣. دلاندې کلمو متضاد شکل پيداکړئ او دکلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ .

ناپاکو: پاکو   نږدې: ___________   روغتيا: __________

دباندې:__________   زيان: ___________   خواشيني: _________

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب دکيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې په جملوکې وکاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- وياله- ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښه کړي .

پوښتنې:
- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د ځو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ ښوونکي په ټولګي کې د خو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نو مونه یې په تخته لیکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ اوله ښوونکي څخه یې وغوښتل چې د ملالۍ په اړه معلومات و ړاندې کړي. ښوونکي و ویل: ګرانو زده کوونکو! ملالۍ زموږ دهېواد یوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انګریزانو زموږ په هېواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انګریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقابلې تیاری یې و نیو. انګریزان کله چې د میوند دښتې ته را ورسیدل نو په نویو وسلو باندې سمبال و خو زموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شیانو لکه یوم، تبرونو او داسې نور، په لاس دمیوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چینې او کار یزونه دښمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدې و چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بيرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وويل:

که په ميوند کې شهيد نه شوې

خدايږو لالـيه بې ننګۍ له دې ساتينه

ددې غږ په اوريدو سره دافغانانو احساسات راوپاريدل او په دښمن يې خونړی يرغل وکړ. هغوی يې تارومار کړل او بری يې ترلاسه کړ.

> **ښوونکي ته لارښوونه:**
> - ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
> - نوي لغتونه دې په تخته وليکي او معنادې کړي .
> - د ملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

٢. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو يې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

يرغل – حمله

چمتو – تيار

ډګر – ميدان

٣. په خپلو کتابچو کې وليکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ويلې ده؟

که په ميوند کې شهيد نه شـــوې

خدايږو لالـيه بې ننګۍ له دې ساتينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. پوښتنې:

- انګرېزانو د څه له پاره زمونږ په هېواد یرغل وکړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې ونیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زمونږ دهېواد ملي او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زمونږ په هېواد __________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زمونږ خپلواک هېواد __________.

سره له دې چې دښمن په نویو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د __________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور

___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګرېزان – مېوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ویې لیکي، د کیسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:
- د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

یوه ورځ یو سړي د غنمو پنډه په شا کړې و، چې د ډېر ستړی شو نو د چارمغز دونې لاندې یې دمه وکړه او پنډه یې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه یو پټی و په دې بڼ کې د کدو یو بوټی و چې ډېر غټ کدویې نیولی و. سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې ولیدلې نو ویې ویل: عجیبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لویې ونې دومره کوچني چارمغز نیولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلویې و نې حاصل وای. له دې وروسته یې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکړي. ناڅاپه په دې وخت کې یې په سر یوشی راولوید. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره یې وویل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به یې را ایستلي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې ایستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- د کیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیادې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترڅنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نومړې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بڼې یې ولیکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او ورونو ته یې ووایئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست
دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر ګټه په ژوند کې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسیږي، څه پېښیږي؟

لمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سر چینه ده، بلکې د ښارویو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسیږي . نو انسانان، څاروي، الوتو نکي اونباتات مري . دمثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونیږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږوچې دانسانانو خواړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې نوروڅخه لاس ته راځي. که چېرې بوټي زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه څخه حاصل نشو اخیستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم برېښنا ورڅخه په لاس راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته وليکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ وليکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست ځو کلمې په تخته وليکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د يوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې يو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اواري کړي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونوکې دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پيدا او بيا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې وليکي.

شين،	برق ،
منبع،	حرارت

سرچينه .... زرغون ....

تودوخه .... برېښنا ....

۳. څو زده کوونکي دې دلمر د ګټو په هکله يوه يوه جمله ووايي او ښوونکی دې په تخته وليکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځايونو کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي.

لمر نه يو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچينه ده ، بلکې د خاروېو، الو تونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زيات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم _____ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

لمر - تودوخه - برېښنا - روغتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

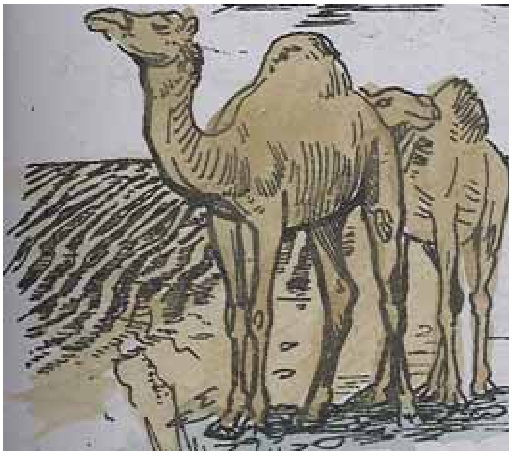

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:
- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول څاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې توند باد ولګيږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ورکړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږتږی کيږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې اوګڼ بانه لرم، که چېرې يوه سترګه وترم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړی يم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده (ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وايي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وايي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې تګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما ___________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه _________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې _________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو تولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پوښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوندکې ګټه اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ـــــــــــــــــ.
په ملیونونوـــــ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

۳. لاندې جملې د متن له مخې د شمېرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.

الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو څخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځینې بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوولسم لوست

میرویس نیکه

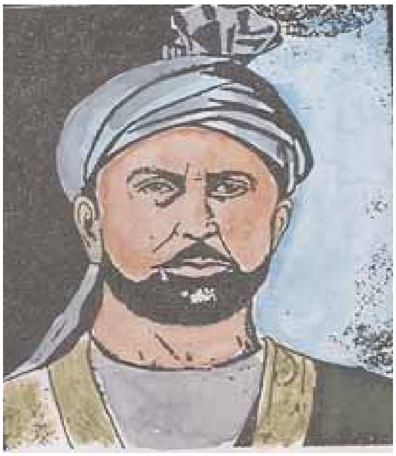

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نیکه پېژندل اود هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نیکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میرویس نیکه دافغانانو یو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مینه درلوده. دخپل هېواد دخپلواکۍ دګټلوپه اړه یې فکرکاوه. غوښتل یې چې افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغه د حج داداکولو له پاره بیت الله شریف ته ولاړ او بېرته بیا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلو اکۍ دبېرته ګټلو له پاره دپاخون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میرویس نیکه له خپل مېړني ولس سره یوځای خپل هېواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلو اکۍ تر ګټلو وروسته یې دهېواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې یې ډېر پلویان پیداکړل .

میرویس نیکه دخپلې واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبردقندهاردښار په کوکران کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوي کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووایي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او ______ واکمن و.

مور یې نومیالۍ مېرمن _________ نومېده.

میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او _________ مشرو.

نومیالۍ
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- چاپیریال څه ته وایي؟
- په یوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شیان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم یادیږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خویندې او وروڼه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتیا ښه وي او د ناروغیو مخنیوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاکوالی د ایمان یوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېریال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونیسو:

۱. کوټه باید پاکه هوا او د لمر رڼا ورسیږي.
۲. د کور انګړ باید پاک او سوتره وساتو.
۳. خځلې او دمېوو پوټکي باید په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه غورځولو څخه یې ډډه وکړو.
۴. ماشومان باید داسې روږدي شي چې د تشناب (بیت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو او بو ومینځي.
۵. څاروي او کورني مرغان باید له کور څخه لېرې په یوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، بړستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه باید پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې یې لږ تر لږه یو ځلې د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه یې له منځه لاړ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د ______________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل ______________ دی.

کور د کورنۍ د غړو د __________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره ______________ کوم.

پاکوالی د ______________ یوه برخه ده.

٣. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او د مېوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له ټټي څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- خاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- مور خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست

د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:

- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دی؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمني سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شتون والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کیدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیواوسون لرګي ترلاسه کیږي او څړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې له هر ګروپ څخه یو یو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتیا	تازه ګي او شین والی
چاپیریال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمنی	پانګه، دارايي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولایاتو کې ځنګلونه شته دی؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپیریال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بیا يې په خپلوکتابچو کې ولیکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جورښت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نویو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وویلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آيا تاسو د ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پيدا کيږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولاياتو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخشان کې پيدا کيږي.

زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په څېر کارول کيږي. موږ بايد کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له يوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرلیک په تخته ولیکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبري وکړي.

٢. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او د کلمو تر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

فشار ______________

هبواد ______________

تودول ______________

سون ______________

زور، د سوځېدو مواد،
وطن، ګرمول

٣. لاندې نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې کلکه ماده ______________________ .

زموږ ________ په ځمکې کې د کورونو او دفترونو په ________ کې له دې سکرو څخه ________ اخلي او په فابریکو کې د ________ د توکو په څېر کارول ________ .

موږ باید ___________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار ____________ .

د ا __________ له یوې خوا اقتصادي دی او __________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ______________ .

٤. پوښتنې:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هبواد په کومو ولایاتو کې پیدا کیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پیدا ایښت په هکله معلومات پیدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایې حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه یي توکو څخه یو زیان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتیا ته تاوان رسوي.

د ساه اخیستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسیله زیانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي لکه دخولې بدبويي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زیان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کیږي. که یو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نوروته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کیږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخیستل کیږي همدا راز دغه توکي مالي زیانو نه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې یوه اندازه پیسې بې ځایه لګوي،که هغه پیسې په مېوواو خوړو ولګوي کیدای شي یو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې یې کړي ترڅوبدن یې په ناروغیواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب سږو، ششونه غښتلی، قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زيانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي.

۲. پوښتني:

- څوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زيانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زيانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځايونو کې وکاروئ.

لـه، څخـه، او ، او، پـه چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ____ منځ ______ يو زيان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ____ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زيانونه اړوي.
نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيدا کوي.
سربېره _____ دې ______ په خپله عمليا نوته زيانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کيږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زيانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګيوالو ته ويلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وويل؟
- آيا دوی دلوست مطلب په څو کرښو کې له ياده ليکلی شي؟

کورنی دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې وليکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زيان ،روغتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک یې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان یو څه اوږدیږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې یو یا دوه ځلي د نوکانو لنډول د روغتیا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، لیکل او نور زیات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې شیان بندېږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله باید خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځینې ماشومان اولویان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتیا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته وليکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعاليتونه و ښارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې يو ځلې خپل ______ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ______ څخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې ______ بنديږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د __________ لامل ګرځي.

ځينې ماشومان او لويان خپل نوکان په ______ پرې کوي چې د روغتيا له پلوه دغه ډول

کار ډېر ___________ ګڼل شوی دی.

۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په ښه کړئ چې جمع يې په «ان» جوړېږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي يې پرې کړي؟
- زده کوونکو نيمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي او بيا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آيا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په يارانو کې څوک دفاروق لقب لري او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صديق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) دحضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) دوهم يار دی. اصلي نوم يې عمر د پلار نوم يې خطاب دی . دحضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دين مشرف شو .

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صديق (رضی الله عنه) په شان خپل زيات وخت د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په خدمت او ملګرتيا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دين مشرف شو نود اسلام مبارک دين ډېر زيات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زيات بريالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې يې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک يې داسلام مبارک دين ته را بللي دي. په عدالت کې نړيوال شهرت لري. لس کاله، شپږ مياشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خليفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبيا په شهادت ورسيد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپيرکوونکی
خليفه- ځايناستی، د پيغمبر جانشين
ټپي- زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويي سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، بريالیتوبونه ، خلاڤت ، نړۍ)

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو ووېشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

٣. پوښتنې:
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروټاکل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خليفه و؟

٤. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيا يې په خپلوکتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، بريالیتوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، ليکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:
- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زموږ پـه ګـران هېـواد کـې ډول ډول ګـلان پيـدا کېـږي. چې غـوره ډولونـه يـې دادي: کشمالی، ياسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او

داسې نور چې زموږ هېواد وال يې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښايـست او دهـوا د سمـسورتيا لـه پاره کري او روزنه يې کوي.

زمـوږ د هېـواد مـشهورې مېـوو لرونکي ونې لکه زردآلو، آلوبالو، لېمو، انـار، انګور، نـاک، مالتـه، نارنج، مڼه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنګارنګ او ښکلي ګلان لري. په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه پـه زړه پـورې عطرونـه او درمل جوړوي چې هر يو يې د زيات ارزښت وړ او د ژونـد د چـارو پـه ښـکلا او روغتيا، خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ___________________ .

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل ___________ .

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	کشمالې
زرد آلو	زردآلان
منه	_______.
مالته	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کیږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچولو په زیانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې مېوه خورئ کوم ټکي باید په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. اجمل هوښیار، او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړی لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګیوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری یو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګیاو او د کېلو پوټکي یې په بې پروایۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. اجمل غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام یې نه شو پښه یې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته یې یووړ. وروسته له معاینې څخه څرګنده شوه چې د پښې هډوکی یې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ور کړه او بیا یې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. اجمل د ډاکتر خبرې په پام کې ونیولې د څو میاشتو په بهیر کې د اجمل کلنۍ آزموینه را ورسیده او دی له آزموینې څخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا ټولګی په بل کال کې بیا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري دبې ځایه پوټکو غورځولو او د بې پروایي له امله اجمل ته څومره زیان ورسید. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې یو شی خورئ لومړی یې ومینځئ. بیا یې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زیان ونه رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.
اجمل یو هوښیار او با ادبه _____ دی.
له خپلو ټولګیوالو سره ښه _____ کوي.
خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.
یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګیا و او د کېلو ______ به یې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.
اجمل_________ چې ټولګي خواته لاړ شي.
پام یې نه شو ________ یې د کیلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.
دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.
ډاکټر ورته ____________ ورکړه.
په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او دبې پروایي له امله اجمل ته خومره ____________ ورسېده.
تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې ___________ .
دهغه پوټکي دلارې په سر _________ بلکې د ځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ!

٣. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګیوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ باید کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اسانتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا يېزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو نندارې ته يې وړاندې کړه چې د بې ژربې پراختيا وموندله.

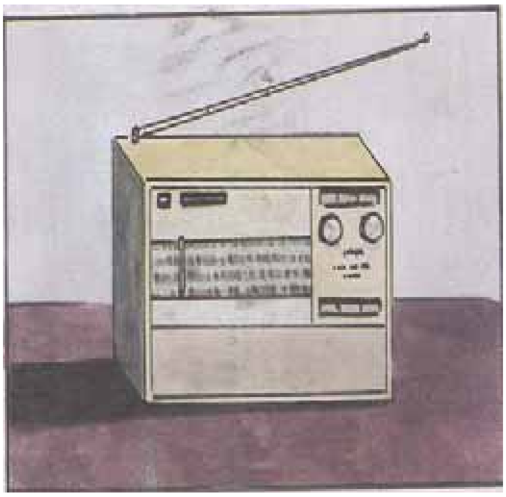

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې دراډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سویې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د ښسم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار دراډیو په اړه نوروته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

٢. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د تخنیک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.
د همدې تجربې په بنسټ __________ جوړ شو.
وروسته بیا ایټالوي پوه ______د تجربې له مخې په (١٨٩۵ م) کال راډیو جوړه کړه.
زموږ په هېواد کې د __________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډیو، ټېلګراف،فضا،غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، لیکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتني:
- خلک خپلي غلي چېري اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلي؟

خلک دغلي داني دميده کولو ببلابېلي لارې چارې کاروي او دغلي داني ميده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنيو ډولونو څخه هم ګټه اخيستنه لکه لاسي مېچني، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چي اوسنۍ بڼه يې د ماشينونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسيله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کيدای شي چي باد ولري او د هغو له پاره هوايي ځرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کېږي چي ډېري اوبه ولري. هغه سيمي چي برېښنا يې ژرندي او برېښنا نه لري هلته د تيلو او ماشيني ژرندو څخه ګټه اخيستل کېږي.

ژرندي دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځيني کورنۍ خپلي ورځنۍ او د تولني اړتياوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتيا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه ___________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو _________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو _________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره ___________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______ .

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره ___________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ____ بڼه ______ اړتیا ______ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:

- څو ډوله ژرندې مو ولیدلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندود ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه و یشتم لوست

کاغذ او کتمې یې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او کتو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- مورږ خپلې خبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکو؟
- پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ لیکلې؟ او ولې؟

مورږ څومره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپرېدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو لیکلې. ورو ورو د ځارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکې یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپنسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو نننی کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنی کاغذ له یو ډول و نو څخه جوړېږي. دلرګیو ټوټې په یوه ډند کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګډ کړي. ځینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او یو ټینګ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوځوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپو لو کې نه کارول کیږي بلکې له پېڅړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګیت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځينې ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ د پيدا ايښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبرن، مايع

پېړ، پنډ

سپېنسيو، تارونو

۳. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپېنسيو	سپنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

دلویانو خبرې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د لویانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخیستل او په متن کې د مختارې په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آیا تاسې په خپل کور او کلي کې د لویانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصیحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلې وي ویې وایئ؟
- مورږ د لویانو خبرو ته ولې په غور غوږ نیسو؟

- د هر انسان د بریالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتینی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه یوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یوازې د نېکمرغۍ له پاره پیدا شوی او نېکمرغي یوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربو نه پند واخلي.
- بریالیتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل بریالیتوب باندې باور او ایمان ولري.
- پوه یې په بل زده کوي او ناپوه یې په ځان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوپوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بې عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:
- زده کوونکي ګټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنی دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څليريشتم لوست

سپينه ادي

موخه: د سپينې ادې پېژندل او ددې متن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

- د سپينې ادې نوم خو به مو اوريدلی وي ويلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځينو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخيستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ويلي وي؟

سپينه ادي دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزۍ او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې يوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې يوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زيات اشعارې ويلي دي ، کله چې ايرانيانو په (۱۲۵۵ هـ ق) کال په هرات يرغل وکړ او دهغوی يرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د برې په و يار يو ډېر ښکلی شعر ووايه چې د (هرات محاصره) نوميږي . په هغه شعر کې يې دافغانانو د برې ستاينه کړې ده.

د شعر څو بيتونه يې دادي:

راشـه چې تاته حکايت کومه — د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي — د دښمن سترګې له برښنا ړندېږي
دوی وو مېړونه پښتانه توريالي — پر ننګه ټينګ وو د وطن ننګيالي
د هرات خوا وه له غليمه خالي — دلته خپره وه هوسايي خوشحالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بيادې د سپيني ادې په هکله معلومات و ړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ يو تن دسپيني ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبيا دې دلوست د مطلب په هکله له يو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ يو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپيني ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پيدا کړئ او دکلموتر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ:

پرهيزګاره
افتخار
صفت
عالمه

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : وياړ: ________

د : ستاينه:_______

۳. پوښتني:

- سپينه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپيني ادې دافغانانو دبرې په وياړ يو شعر ويلی دی دهغې شعر څه نو مېږي ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچوکې وليکئ!

سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اوليکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپيني ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شويو متراد فو کلمو معنا يې له چوکاټ څخه پيدا کړی شوه؟
- پوښتنوته يې سم ځوابونه وويل؟
- په ور کړل شويو کلمو کې يې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- جرګه څه ته وايي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګه د افغانانو ملي دود دی. کله چې زموږ د هېواد والو تر منځ کومه ستونزه پیدا شي، د قوم مشران سره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تر ډېر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنیو، کلیو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي، د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه _____________ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.
په جرګه کې خلک او مشران _______________ .
له ډېر ___________ وروسته پرېکړې کیږي.
جرګه د افغانانو ملي _____________ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وایي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسۍ وایي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
ووایئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځاییږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي،ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیوری)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتېنګی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسه په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېريال شيانو ته وګوري او کیسې دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وايي..

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱.زده کوونکي دې په وار سره يوه کیسه په لوړآواز ولولي. بل تن به يې وار په وار ځواب وايي.

۲. زده کوونکي دې يو له بل سره کیسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

۳. لاندې نيمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې _______________.

ځي ځي مخ نه _____________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې ____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم _______________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کیسې سمې لوستلی شي؟
- د کیسیو ځوابونه يې پيدا کړل؟
- له ځانه يې کیسې وويلی شوې؟
- نيمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کیسې وليکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به يې ځوابونه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندي کیسي په لوستلو او لیکلو سره د همت اومېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسي یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طایي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طایي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلویښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د ځوځانو یو لوی ګیډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه
د حاتم منت په ځان نه وړدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووایي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________

امیران __________

ګېډۍ ___________

پادشاهان
مېړانه
پېټۍ

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته ________ وویل:

تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟

یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____کړي وو او هغوی مې ____ وو.

یو سړی مې ولید چې د __________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.

له هغه څخه مې ___________ وکړه.

د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې __________.

هغه ځوک چې خوری ډوډۍ د خپله ___________.

د حاتم منت په ځان نه ږدي ___________.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوې کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ویشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسایل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسیلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسیله دوه بېلې لارې سره نښلول کیږي. د پلونو د شتوالي په وسیله دیوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره یو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي.د مثال په توګه که چېرې د یو سیند له پاسه پُل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سیند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سیمو کې چې

هلته سیند او لوېې ویالې موجودې دي باید پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدوله پاره د سیندونو او لویو ویالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتیاوې یې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو.
کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي بېرته یې په خپلو متو او زیار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

۲. پوښتني:
- پلونه زموږ په ورځیني ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

۳. تمرین:
د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
پلونه د خلکو ، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې _____________ .
د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه _____________ .
په هغو سیمو کې چې _______ سیند یا لویې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:
دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ویشتم لوست

د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل،د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزې اوارېږي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیگی ژر خواړه پخولی شي او که عادي دیگونه؟ ولې؟

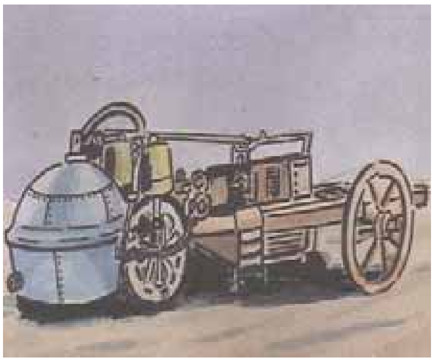

هغه وخت چې د بخار ماشین جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورینولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشین جوړشو نو لاسي کارونه ماشیني شول چې په دې توګه د بخار د ماشین په هکله نظر د لومړي ځل له پاره دیوپوه (لیوناردوداوینچي) له خوا په (۱۶) میلادي پیړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړۍ کې د دغه ماشین یوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به یې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بیا یوه ایټالوي مخترع (جیووانې) یوه اوبه ایشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې یې ستر کاروکړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه دیګی جوړ کړ چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي او په دغه دیګي کې یې د لومړي ځل له پاره دغوبې کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي.

تردې وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. یو بل پوه چې (جیمزواټ) نومېده دې کارته یې وده ورکړه. وروسته بیا د بخار ماشینونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه یې جوړ شوي دي او په ټوکر اوبدلو، د کانونو، ترانسپورتي ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیایي هڅې لا رواني دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲.

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځۍ	د خوړو د پخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پوښتني:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګۍ چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليکل او د هېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او د چاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشـاه بابـا اصـلي نـوم احمـدخان دی اود ابـدالي زمـان خـان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمريز کال دقندهار په ښارکې زېږېدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.

احمدشاه بابا د نادرا فشار لـه مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمريز کال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په ډېره لږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړکړاودافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډ ګرکې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ويلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را يادکړم
زمادښکلي پښتونخواد غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاورو ته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر - میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ.

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنی دنده:

د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډیر شي
زما بـه هیر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو د پرشم لوست

خوارږه شیان

موخه: د متن لوستل، لیکل د خوږو شیانو پېژندل او دهغو د ګټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوږه ولري؟
- د ډېروخوږو شیانو خوړل ګټه لري او که زیان؟ ولې؟

خوارږه شیان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره یا شکره، ګوره، شیریني، قند، نقل، چاکلیټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شیانو او مېوو کې هم زیاته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږوشیانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خوارږه شیان انرژي یا قوت لري چې موږ ټول او په تېره بیا ماشومان ورته ډېره اړتیا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زیانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زیاته خوږه یا خوارږه شیان وخوري نو اشتهایې خرابوي او نور خوارږه نه شي خوړلای. ځکه نور خوارږه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شیانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې ګټې یې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر ځارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو له پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او په کتابچو کې یې ولیکئ!

خواړه شیان انرژي یا قوت ______________ . (لري، لرم، لري).
موږ خوړو شیانو ته ډېره اړتیا __________ (لرم، لرو، لرئ).
د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه __________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه د پړشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، لیکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چیرې خواړه انسان ته ونه رسیږي څه کیږي؟

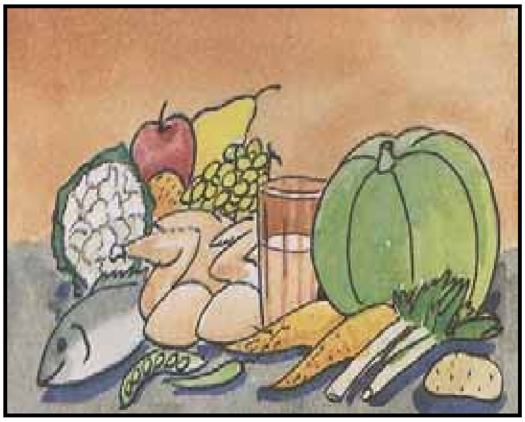

د دې لـه پـاره چـې ژونـد وکـړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر کړو نو موږ له هوا، اوبو سربېره خوړو تـه اړتیا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتیاوې دي. بې لـه خـوړو څخـه د انسان ژونـد امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شیانو ته وایي چې موږ یې خورو او څښو.

لـه خـوړو څخـه یـوه برخـه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي یـا قـوت تولیـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول یې یا دونه کوو.

۱. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

۲. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

۳. خـواړه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي برابـروي چـې جسمي او فکـري کارونـه سـرته ورسـوو. د دغـې انـرژۍ لـه کبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پیـاوړی کېـږي او د ځینـو ناروغیو په وړاندې مو د بدن مقاومت زیاتوي.

ګرانـو زده کوونکو! هغـه خـواړه چـې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتیـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه کار او فعالیت تر سره کوي د مناسبو خوړو پـه نامـه یادیږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتیا وړ مـواد لکـه پـروټینونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انـرژي برابـروي پـروټین زمـوږ هډوکي پـه تېـره بیـا د ماشـومانو هډوکی پیـاوړي کـوي پـروټین پـه غوښـه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیدو، هګیو، لوبیا، سبو، غلو، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې مورږ د خپل وس او توان په اندازه پروټیني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هرګروپ یو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. پوښتني:

- خواړه زمورږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټیني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خواړه زمورږ د بدن په ______________ کې خورا مرسته کوي.

خواړه زمورږ بدن ________________ ساتي.

خواړه زمورږ په بدن کې ____________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زمورږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښیږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې د پرشم لوست

رښتياويل

موخه: د متن لوستل، ليکل، د رښتياويلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې يې پلې کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتيا ووايئ مور او پلارمو در څخه خوشحالېږي؟
  که هو، نو ولې؟
- رښتياويل څه ګټه لري؟

د اشـک کـورنۍ يـوبڼ لـري. يـوه ورځ اشـک خپـل بـڼ تـه ورننـووت او پکـې ګرځيده. د بڼ په يوه خوا کې يې پر يوه تبر سترګې ولګېدې. تبريې را واخيست او ديوې مېوه لرونکې ونې پوټکی يې پرې کړ. بله ورځ اشک له خپل پلار سره د بڼ ليدلو له پاره ولاړ.

اشک او پـلار يـې پـه بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې دي. پلار يې ډېر خواشينی او پـه غوسه شو. لـه اشک څخه يې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اشک چې خواشينی ښکارېده، پلار ته يې وويل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې پـه دې عمـل سره ونه و چېږي او پاڼې يې ژېړېږي.

پـلار يـې دده پـه رښـتياويلو ډېـر خـوښ شـو او ورتـه يـې وويـل: زويـه! د ونـو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پـوټکي پـرې شي نو ونـه وچيږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره اېښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې پـه وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتياويلو ډېرخوشحـاله شـوم، ځکه چـې تـارښتيا وويـل او رښتياويل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بيا دې يو يوتن د متن مطلب بيان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پيدا کړئ او تر کلمو لاندې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

بڼ ـ ...... خوښ ـ .... پوټکی ـ .... خواشيني ـ .... غوسه ....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ اود جملو په تشو ځايونو کې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

د اخک کورنۍ يو بڼ ________________ . (لري، لرو)

تبر يې وا خيست او ديوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي يې ________ . (پرې کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار يې کله چې په بڼ کې ________ . (ګرځېدل،تلل)

ګورې چې دهماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې ________ . (دي،ده)

زويه! د ونو پوټکي څوک نه __________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب يې پوه شول؟
- زده کوونکي د رښتياويلو په ګټو خبرې کولی شي او له رښتيا ويلو سره يې مينه پيدا کېږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نيمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتياويلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور د يرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پېسو او نورو څخه يو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. د مثال په توګه که چېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. همدا راز يو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او د هغه مال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زيات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!

سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پېسو او نورو څخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.

سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.

که چېرې یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید ______ وکړو.

سخي انسان ته د خدای ______ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زیات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه د یرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، لیکل اودمورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې یې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بریالی او آخرت یې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته یې وویل: زما څادر واخله او په پلانکي ځای کې یې یو شپون ته ورکړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د شپون ځای ته ورغی. حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژني؟ سړي ورته وویل: چې هو: پېژنم یې. هغه په غره کې رمه پیایي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته یې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) پر تا سلام وایه او دا څادر یې ما ته راکړ چې تا ته یې درکړم. شپون ورته وویل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) غاښ شهید شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بیا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل څادرزما په لاس تاته د سوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بیا هغه څادر واخیست او مننه یې ترې وکړه.

د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمایلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

٢. پوښتنې:

موږ باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمایلي دي؟

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار ______________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د__________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې _________ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _______________ لاندې دی.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ویلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ د یرشم لوست

نوم

بریالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا ،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم یې پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي.
لکه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترڅنګه د چرګانو یو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وایي چې چرګان په کې ساتل او پالل کیږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلې ده او روزنه یې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چورګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا یې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ایښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتیا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وایي: زویه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه یې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب باید په امانت داری ولاړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، ځارویو، نباتاتو او شیانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومونې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووایي.

۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي، ګلان، ځوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، ځکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وایي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، ځارویو او د نباتاتو یو څو نومونه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

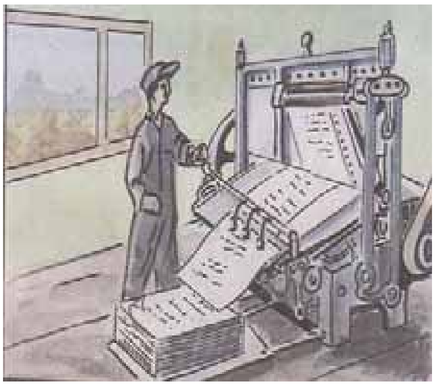

اوه د یرشم لوست
د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور يې کتل او په فکر کې و. پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زویه؟ احمد ووېل: ما د اکتابونه کتل. ته يې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار يې وخندل او ورته يې ووېل: زویه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به يې سړی یو ځای او بل ځای ته لېږه.

په دې کې یوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم خو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې اوسېدل ببخي نه رسېده.

بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په یو ځای کولو سره د چاپولو طریقه پیدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل اودهغه په وسیله يې کتابونه چاپ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګيو دا توري خرابېږي او بيا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپيږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له يو بل سړي څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته ديوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول يو وړوکې د چاپ ماشين جوړ شو چې يو کتاب يې چاپ او خپور کړ. وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښايسته او رنګينې ورځ پاڼې چاپېږي. چې څوان، زده کوونکي، نر او ښځې يې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوي اوله هغو څخه په خپل ورځيني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه خان خبروي.
که چېرې د چاپ ماشينونه نه وای نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېرخوښ شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بيان کړي.

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

۳. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځايونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار ________.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې ور ښځه پوښتنه وکړه څه ________کوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره ځومره ښکلي ______ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو ځخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپرېږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنی دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ديرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
مفرد	جمع
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا........... دي.
دا سنډا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځايونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کله چې کومه ستونزه پيدا شي د قوم __________ سره راغونډيږي.

ستونزې او __________ د جرګو له لارې او اريږي.

له جرګې ځخه __________ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زيات __________ لري.

دواکسين __________ بايد پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سيندونه، وياله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپيژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعريف کولی شي؟
- د ورکړل شويو مفرد او جمع نومونو څخه يې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له ياده وليکئ او بيا يې د جمع په نومونو واړوئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه د یرشم لوست
نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځینیو چارو کې یې عملي کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر نیکي یعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

یو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده. څه یې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته یې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خواته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره یې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وایي:

کـر د ګلـو کـړه چې سیـمـه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کـره پـه پـښو کې بـه دې خار شي
کوهي مه کنه د بل سړي پـه لار کـې
چېرې ستا بـه د کوهي پـه غـاړه لار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۲. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
ژبې	ژبه
	لاس
	مرسته
	لارښوونه
	سرک

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي اومرسته ________.
دژبې په وسیله خلکوته لارښوونې ______________.
په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس ______________.
که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې ________________.

۴. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!
کـر دګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کـره پـه پـښو کـې بـه دې خار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځاى يې کارول دي.

پوښتنې:

- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځاى پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوى به د هغو سې.
- له يو لاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلى کېږي.
- مارته په لستوني کې ځاى مه ورکوه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وويشئ چې له يو بل سره د متلونو په اړه وغږيږي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. متن ولولئ او يو له بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بيا د هرې ډلې يو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

٢. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بيا متلونه په ګوته کړئ، وروسته يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سترګې په ښونه درنيږي.

د اخک پلار.

ځمکه هغه سوځي چې اورپرې بليږي.

د هوسۍ مور.

درواغ د ايمان زيان دی.

اوښ په بډه نه وهل کيږي .

که نن پر ما سبا پر تا .

درياب په لوټه نه خړيږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو ځلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له ياده ووايي؟
- په دې پوه شول چې متل بايد سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له ياده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال ختټک،	امير کروړ،	ننګرهار،
مزارشريف،	ابوريحان البيرونی،	باميان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل،او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دی چې په يو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شريف، احمد شاه بابا، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاريخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابرېڼ، د باغ بالا هوټل،د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولايت، لوېديځ ته يې د وردګو او ميدان ولايت، جنوب خواته يې د لوګر ولايت او ختيځ ته يې د لغمان او ننګرهار ولايتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجوني او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

٢. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بیا دې په تخته ولیکي.

٣. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول خاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومیږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښایسته ګلان کرل کیږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتی مرغه

موخه: دمتن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو ځوتولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو، وېې کوت چې یو وزر یې مات دی. ایمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اخک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. مورېې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزرېې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اخک څخه مې واخیستله.

ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

٢. پوښتنې:

- که موږ یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- موږ باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

٣. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

د زغم ښيګڼې

موخه: د متن لوستل، ليکل او په زده کوونکو کې د زغم او حوصلې د ښيګڼو د پياوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک د ښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشريت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېرانې او عدالت څخه کار اخيسته.
وايي چې مبارک به کله چې د لمانځه له اداکولو له پاره د جوماتپه لور روان و د تللو په حال کې به يوې يهودۍ ښځې له بامه پر مبارک خځلې راغورځولې او د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه او له صبر څخه به يې کار اخيسته د غه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په دويمه ورځ په جوماتکې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پر ده خځلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يو تن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) د لمانځه له اداکولو څخه وروسته بيا د يهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه يې د روغتيا پوښتنه وکړه. دا خبره يهودۍ ښځې ته د حيرانتيا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په صبر او حوصلې آفرين وواية او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووايي.

۲. پوښتنې:

- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې ___________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېرانې اوعدالت څخه کار ___________.

وایي چې مبارک به کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور ___________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سینه ___________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د ______________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې ____________ راوړ او ________________شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځی ادارې ته يې استول دي.

پوښتنې:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي ادارې ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي ادارې ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ___________________.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښيي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې دناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍلیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

۲. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي اداري ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

داړتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته داړتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته کومه کار پېښ شي د ښوونځي اداري ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي اداري ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ شلو ېښتم لوست

څه چې وایې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، لیکل، انګې په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:

- کله مو د سارا یا د غره دلمنې ترڅنګه په لوړ آواز چیغه وهلې ده؟
- تاسې بیرته څه اورېدلي دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غږ ته څه وایي؟

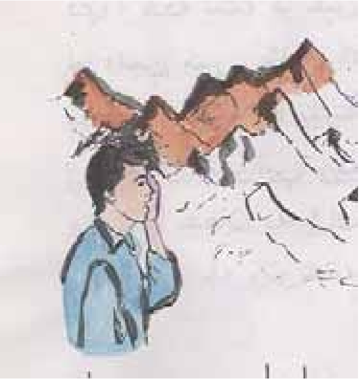

یوه ورځ اشرف د سېل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه یې له مخې څخه یو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به یې بېرته اورېده. هېڅکله یې داسې پېښه نه وه لیدلې. ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښنې کوي.اشرف غږ کړ: چې څوک یې؟ آواز یې واورېد چې څوک یې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز یې وویل: ته ډېر بې عقل یې! ځواب یې واورېد چې ته ډېر بې عقل یې. د اشرف غوسه زیاته شوه. په سختو خبرو یې پیل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وایي، ټکې په ټکې یې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهیږي په لټولو یې پیل وکړ چې غږ کوونکی پیدا کړي. هر څومره چې وګرځید هغه یې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته یې وویل: پلار جانه، نن په غره کې یوه هلک زما د آواز پېښنې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پیدا مې نه کړ.

پلار یې چې د خپل زوی ټولې خبرې واوریدې داسې یې ورته وویل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بیرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځایونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بیا بېرته راګرځي او اورېدل کیږي. بیا یې د ا شعر ورته وواېه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وایو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آواز دغه غبرګون چې د جګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګۍ په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته وواییي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
٢. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
٣. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته ___________.

یو غره ته _________.

هلته په لوړ اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښې _______.

۴. لاندې معنا شوې لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګۍ ـ د غرې غبرګون ، کړنګار

پیښه ـ واقعه

غوسه ـ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه څلویښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هېواد څلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې زموږ ګران هېوادافغانستان په کومه و چه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نومونه یې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسیا په لویه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسیا زړه هم وایي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختیځ ته یې پاکستان او لویدیځ ته یې د ایران هېواد موقعیت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او ملیتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ،نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي.زموږ د بدن وینه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانواو مېوو څخه جوړه شوې ده.دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته یې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد په پراخه او ښایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان او سمسور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته وليکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

۲. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.

۳. دلاندې جملودتشو ځايونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. _________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دې.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ____ له _____، هوا ، غلو ، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلوکتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلویښتم لوست

عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد، میوې، ونې، تیرې، ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتني:

- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وايي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زموږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي.سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډېرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، ځمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هواد، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پراصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلويښتم لوست
کليوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، ليکل ، او دکليوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- دکليوال په معنا پوهيږئ ؟
- چاته مونږ کليوال ويلی شو؟
- له کليوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

يوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکليوال په معناپوهيږئ ؟

بريالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ويې ويل: هو، په هغه کلي کې چې مونږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډيان موکليوال بلل کيږي. ښوونکي وويل: هو، بچيانو مونږ ټول په کليوکې او سېږو.شاوخوا ګاونډيان مو، خپل دي اوکه پردي، پر مونږ دګاونډيتوب يوشان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤليت لرو دغه راز خپلوکليوالو ته هم مسؤل يو چې ور سره مينه ولرو، دهغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . مونږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک و ګڼو، اوله هغوی سره په خوشحالۍ ، ورورۍ او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لاربښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

دزده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليـوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
۳. شاوخواګاونډيان مو کليوال ــــــــــــــــــ.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانوموږ ټول په کليو کې ـــــــــــــــــ.

موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک ـــــــــــــــــ.

له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند ـــــــــــــــــ.

۴. د لاندې چوکاټ پـه څيـر پـه خپلوکتـابچوکی چوکـاټ جـوړکړئ او د جمعـې کلمـې پـه مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچوکې دکليوالی ژوندپه اړه څوجملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست
بشري ټولنه

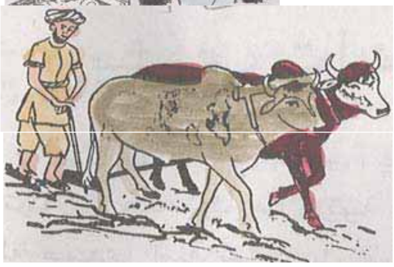

موخه: د متن لوستل، ليکل په ټولنه کې دګډې مرستی په ارزښت اوګټيو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ويلی شئ چې ټولنه څه ته وايي؟
- موږ ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نوروته اړتيا لرو؟

ديوې ټولنې وګړي په يواځې ځان د ژوند ټولې اړتياوې نه شي پوره کولی، ځکه نو يو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتيالري. ټول هغه وګړي چې په يوه ځای کې سره ژوند کوي، يوه ټولنه جوړ وي، چې د وګړنيزې ټولنې په نوم ياد يږي. په وګړنيزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زيار کاږي لکه ښوونکي ، ډاکټران ،انجنيران ، سوداګران ، بزګران، خټګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه يو بل ته کار کوي او يو دبل اړتياوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بيا ډاکتر ته اړ دي. همداراز دوی بيا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه يودبل اړتيا لېرې کوي. هر څومره چې ديوې ټولنې و ګړي يو موټی، يوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتيا وي برابر يږي داسې ټولنه بيا په خپله هم په خوشحالۍ او نيکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته يې هم ګټه رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.
۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟
خټګر- ډاکتر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښ - ترکاڼ
۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!
وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟
هغې ټولنې ته وایي چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.
هغې ټولنې ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.
هغې ټولنې ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.
۴. لغتونه او معنا ګانې
زیـــار ، کوښښ
وګړي ، خلک
هوسا ، آرام

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو و ګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکو د ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:
زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.
ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو پنځوسم لوست

ضمیر

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغی

موخه: د متن لوستل، لیکل، دضمیر په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي ؟
- ویلی شئ چې ضمیر څه ډول کلمې ته وایي؟

ضمیر: هغې کلمې ته وایي چې د نوم په ځای کارول کیږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، ځوک، چا .

ټوکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته یې وویل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کوچنۍ خورده ته باید له ځانه کوچني ماشومان و نه وهې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازیې ورته وویل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ یم نوته ولې ما وهې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمير په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکی څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د لاندې درکړل شويو ضمير و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !

هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک ، هغې ، چا .

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضميرونو باندې بشپړې کړئ!

________ څوکۍ زماده.

________ کتاب لولم.

________ پرون چېرې تللی وې؟

________ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.

________ چې زموږ په شا وخواکې اوسیږي ، ګاونډي بلل کیږي.

________ دجرګې له پر بکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.

________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپیژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمير دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضميرونه يې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضمیرونه يې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضميرونه په جملو کې وکاروئ!

(زه ، څوک ، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه ، هغی ، هغوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښايسته - پاک
خورا - ډېر	خواږه - هوښيار
سپين- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکی يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او ځرنګوالی بې له زمانی په پام کی نیولو سره بيـان کـړي، او څو ډولـه دي. عـادی صفت ، عـالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صـفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هـیـلـه مـې ده چې ښـه ښـوونـکـی شـمـه
لـوړ وفــکـر ونـو هـځـوونـکـی شـمـه
هیـلـه مـې ده چې مـاشـو مـان و روزم
دخـپـل هـــېواد ښکلي زلـمیـان و رو زم
داسی زلـمی چـې وي پـه پـوهـې سمبـال
دپـــوهـــې بـــړن تـــه بـلـــبـلا ن و رو زم
پـتـمـنې نـجـونـې مـې د زړه هـیـلـې دي
دمـــلالـــۍ پـه څـېــر انـــســان وروزم
نــژنــده غــوارم ښــه ښــوونـکـی شـمـه
لــوړوفــکــر ونــو هــځــوونـــکـی شـمـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسويې په پام کی نيولو سره لنډ معلومات له مثالو نو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

٢. د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيادې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښايسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نيسي.

٣. له چوکاټ څخه مناسبې کلمې و ټاکئ اوبيا يې په کتابچو کې دجملو په تشوځايونو کې وکاروئ.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښيار ، شين ،

زموږ هېواد _____ ختيځي لري.

زه خپل بدن ____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووايي _____ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ________ سيندونه لري.

زما.......... رنګ خوښېږي.

زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښايسته ، ډېر، خواږه ، هوښيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري پنځوسم لوست

مبتدا او خبر

موخه: د متن لوستل ، ليکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:

- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدا دجملې هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملې هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چی د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تختې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

۳. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلاړې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې يې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

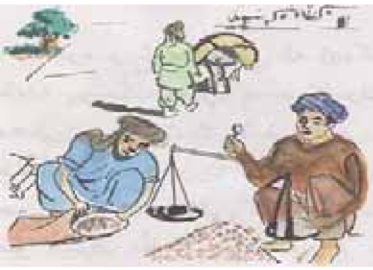

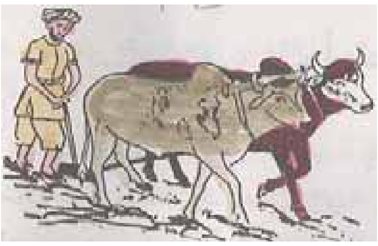

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار او د زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل او په متن کې د صفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زموږ په کلي کې يو ځوان و. کارېې نه کاوه او ورځ به يې په لټۍ تېروله. هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. يوه ورځ هغه د پوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خو هېچا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې د محمود پلار خو يو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې د ده له بې کارۍ نه خبرو، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې، څه را ته وايې؟ سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تا ته درکړم. ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه يې ورته کولبه وغوښته او د ځمکې په اړولويې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې د غنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پاخه شول هغه يې وريبل او د ميده کېدو او پاکولو وروسته يې بياد خپلې برخې د اخيستلو غوښتنه وکړه. د محمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيايې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې د خپل کار او زيار پايله وليده نو وپوهېده چې رښتياهم بې زحمته را حت نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پايلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بيا دې دهرګروپ يوتن دټولګي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.

٢.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.

٣. په خپلو کتابچو کې لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زمونږ په کلي کې يو ځوان ___________.

هروخت به يې له کليوالو څخه غلې، داني اوپيسې په پور ______________.

يوه ورځ _______ دپور داخيستلوپه خاطر هرې خوا ته ډېر _______.

دمحمود پلار خو يو _______ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه __________.

يوه خبره درته کوم ، که ويې ____________.

ځوان هلک ورته وويل: منم يې څه را ته __________؟

زماپنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته _______.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر_____ شو.

ځوان چې دخپل کار او _____ پايله وليده ، نو وپوهېدو چې رښتيا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په ګوته کړای شوي؟
- ورکړل شوې نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوی؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دغه کلمې په جملو کې وکاروي: (کاراو زيار ، بې کارې ، راحت ، پور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دوېم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوويې ليکي، عدد وپېژني او په جملوکې يې و کارولی شي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغې کلمې ته وايي چې ديوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د بريالي پلار د مـوادو د اخيستو لـه پاره بازارتـه تللـی و. هغه پنځوس ۵۰ کيلواوړه دبرش ۳۰ کيلووريجې ، لس ۱۰ کيلو غوړي او اوه ۷، کيلو بوره واخيسته. سربيره پردې يې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبريالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه يې د ملالۍ له پاره هم واخيستل. کله چې هغه کورته راغی لوريې وويل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتا بچې هم نه لرم. پلاريې په خنداشو او ويې ويل: لو رجانې د اندېښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او ثوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستااو دو ه قلمونه او څلور کتابچې بـه ستـا د وروو شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخيستل او له هغه څخه يې ډېره مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لار ښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیادې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:
لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګیلاسونه، اوه کیلو بوره ، دېرش کیلو وریجې .
اوبیادې په زده کوونکو عدد په ننبه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووایي او مثال دې پر تخته ولیکي.
٢. لاندې جملې دې ولولي او بیا دې په کې عدد په ګوته کړي.
زه په څلورم ټولګي کې درس وایم.
هغوی پرون شپږ (٢) دانې قلمونه واخیستل.
محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟
دغه اته (٨) دانې کتا بونه د هغه دي ؟
٣. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(٨-٢-٧-٥-٩-)

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنی دنده:

لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!
د یو لاس .... ګوتې وي.
د انسان .... سترګې وي.
د حیوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان له تانه شم قربان
ته وينه دافغان ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندو په تا اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور ته پلارېې هم مې مور
ته زړه دآسيا او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا او تاج يې ديما
ځاريږمه له تا افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعين مرستيال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library